

č 1100

št. 3 n. 1

Izdanje za soboto 1. januvarja 1898.

1. številka.

(v Trstu, v soboto zjutraj dne 1. januvarja 1898.)

Tečaj XXIII.

"EDINOST"
 Izdaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00 in 20.00 uro. Zjutranje izdanje izdaja ob 6. uri zjutraj, večerne pa ob 7. uri veser. — Obajno izdanje stane: za jedem mesecu t. j. 1.—, izven Avstrije t. j. 1.50 za tri meseca . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.— Narodnino je plačevati naprej na narodno kroz prileganje narodnemu se uprava ne ozira.

Poznameno številko se dobivajo v proizvodnjah tobaka v Trstu po 2 avd., izven Trsta po 4 avd.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorske.

V edinstvu je moč.

Srečno novo leto!

Leto 1898! Srečno novo leto! To vočilo se razlega danes po mestih in vaseb, v palačah in tornih kočah, na ulicah in po domovih. Srečno novo leto! To vočilo izrekajo danes otročiči svojima roditeljem, brat bratu, prijatelj prijatelju, znanec znancem. Ob iskrenem stiskanju rok se izrekajo danes novoletna vočila.

Srečno novo leto! Malo besed, a kolika sta jim pomen in obseg! V teh besedah je izraženo in povedano vse, kar moremo želiti dobrega svojemu bližnjemu. Vsklikom „Srečno novo leto!“ smo izrekli nado, da se nam uresniči v bližnji bodočnosti, po čemer hrepene naša srca, da nam bližnja bodočnost, razdobje novega leta, nastopivšega ravnomar svoje vladarstvo, donese onega, kar smo tramo potrebnim za svoj duševni in telesni blagor, da nam ohrani v svojem, dosedaj še zaprttem okrilju vse one, česar bi si želel, in tem, kar v resnici je, le oni se more nadejati, da pride kdaj do onega duševnega ravnovesja, do one harmonije med seboj in svetom, ki je predpogoj zadovoljstvu, in torej tudi — sreči!!!

Takim vočilom stopame tudi mi danes pred svoje čestite čitatelje in prijatelje, da bi se jih v letu 1898 posrečilo spraviti svoje srce in svoje čutstvovanje v sklad z zahtevami življenja, da bi došli vsaj do relativne zadovoljnosti, ker že ni mogoča absolutna zadovoljnost. V tem zmislu terej in iz vsega svojega srca jim kličemo: Srečno novo leto!

Toda človek nima dolžnosti le da posamičnikov, da dragih svojcev in ljubih prijateljev in znancev! Vse nas veže že druga, vzvišena, sveta dolžnost, kateri se ne smemo odtezati nikdar. V objemu dragih svojcev in stiskaje roko prijateljem, ne smemo pozabiti one skupnosti, kateri pripadamo, ker smo izšli iz nje: ne smemo pozabiti svoje — matere! Ta ukupnost je narod naš slovenski, tam je domovina naša slovenska! Tega naroda in te domovine se moramo spominjati danes, tudi njima moramo posvečati v teh usodnih čipih svoja srca, svojo skrb in svojo ljubezen! Da, ljubezen! Prava in resnična ljubezen ne vprašuje, je-ljako bogat ali reven, ampak sipije svoje zlate zarke na onega, ki je — vreden ljubezen. In naš narod je vreden vse naše zvestobe in ljubezni. Majhen je res, siromašen je res in skromen — morda pre-skromen —, ali je pošten! In ker je pošten, ne segajo njega želje previsoko. To njegovo poštenje

mu daje tudi opravičenje, da se sme nadejati, da doseže, po čemer hrepni, da mu pride, za kar se bori. V dejstvu, da narod naš ne zahteva ničesar, kar bi značilo krivico drugim, ter da stremi le po tem, kar mu je prisojeno v last v knjigi pravice — v tem dejstvu imamo jamstvo, da naše narodne težnje in naši idejali niso prazna utopija in neizvedljivo domnevjanje.

Spominjajmo se torej danes, o bratje slovenski, svoje narodne ukupnosti, svojega naroda, svoje matere-domovine! Ozrimo se danes v nje skromni in vendar toli mili obraz, vskliknimo rodu svojemu iz globine duše svoje vočilo! Vsklikajmo: tu imaš v novoletno darilo ponovno prisego neporušne zvestobe naše! Glej ta plamen ljubezni naše do tebe, o domovina mila, o ljubljeni narod mučenik! Čuj, kako kipi iz naših srce koperneča molitev do Onega, ki kraljuje nad oblaki, da določi On tako v svoji milosti, da tebi o narod slovenski donese leto 1898. sreča, da bodeš mogel vsklikniti po teh mukah, borbah in naporih: „Svoboden gospodar sem na svoji zemljì! Svobodu hočem živeti odslej poleg svobodnih ljudij! In ker sem svoboden, sem tudi zadovoljen! Zadovoljnost pa je — sreča!“ Daj, daj leto 1898., omogoči nam, da bomo mogli zbrisati iz spomina prebite črne dni! Daj, razvedri se obzorje nad nami, da budeš moglo enkrat — kako dolgo že, kako koprneče čakamo na ta trenotek — tudi na nas posijati solnce boljih dnj!

Čutili iskrene udanosti do naših čitateljev in v miru na dragi rod svoj vsklikamo še enkrat:

Srečno novo leto!

Političke vesti.

V TRSTU, dne 1. januvarja 1898.

„Deutsch-Triest“. Pod tem naslovom je priobčila „Deutsche Wacht“ dokaj poučen članek, dospoljan je menda iz Trsta. In kar je pač redka prikazan v „Wacht“ — v članku je tudi mnogo

prašičji jezik, prerezan čez sredo, da bodo imeli drago leto boljšo srečo s prašičem.

e) V jezikovnem oziru.

Brkini govore skoro kajževni jezik. Tujiči ni slišati v njih mnogo. Obično rabe mesto nedoločnih glagolov do slednje frekventativne, n. pr. lani sem kočeval, on jeda samo to itd. Tudi futurum eks-aktum (nekak) se sliši prav pogostoma, n. pr.: budem šel k mači, če bode bila pet otrebljena. Za naš „med mašo“ rekajo „pod mašo“. Mesto „toliko“ rabijo mnogokrat „onoliko“, n. pr. onoliko sem mu dal. Druge izimke ali lokalnosti v besedah bi bile:

Kučka — psica (tudi hrvaški), korčulj — zajemalnica (tudi vipavski), mera biti pa lesena, opasivoica (tudi na Pivki). Krtalač — ostrina (vipp.: foč, ital. falce). Kosir — nekoliko večji nego „foč“ (vipp.: renčelica). Široka sekira za tesanje, (vipp. žatlaka.) Knalo — kraj za drva na prostem. Oder — kraj, kamor spravljajo seno; vipp.: pod ali štala (rect. na štali) na Pivki pravijo tudi: oder. Pasicica — priprava na treh nogah za tesanje. Konop — navadna vrv (hrv.) Nevreme — slabo vreme. Škrup — smetana (tanka) tudi v Vipavi. Djevo — oralo (tudi vipp.) Trobec — gobec. Omika — cunja za v čevlje, na Pivki: omče, hrv. omče; si-gurno od glagola ovinuti — ovinutje. Sicer pa meni na Pivki omika seno tretje košnje v istem letu.

(Zvršetek pride).

PODLISTEK.

Nekaj iz Brkinov.

(Narodno blago, uredil Ivo Trat)

5

11. Prvo prase, ki je izlevila svinja, mora se potegniti skozi blačnik, drugače bude to vedomec.

12. Svinja, ki sesa na „salu“, t. j. zadnjem sesu, ne bude imela mladičev, ko doraste.

13. Ako svinjo mora sesa, pomagamo jej le, ako naspravimo na korito ali na zid morski kriš.

14. Mladega prašča treba dejati „ritenski“ v nov hlev.

15. Ako neče jesti, treba mu dati (prašču) volčjega mesa, potem se mu ne ustavi nobena reč.

16. Če je copernica škedila kravi na mleku, treba jej (krav) zvrtati v rog lukujo, v katero je deti kos blagoslovljene sveče.

17. Sveča, ki slabu gori na altarju, svedoči, da kedó kmalu umre. Če je taka sveča na ženskem kraju, umre ženska, ako na možkem, pa možki.

18. Da nam ostane prinešena mačka v hiši, treba jo deti v vrčo ter vse skupaj zavrteti trikrat okoli „ketovnika“ (provisio) ter slednjič še mačko samo spustiti v peč. Piše pa treba samo zavrteti okoli „ketovnika“, da ne pobegne.

19. Človek postaja „uročljiv“, ako ga je kdo pogledal, zato nad očmi drže proti soncu. Da ozdravi, mora deti tri žive oglje v kozarec vode;

tri kapljice te vode mora popiti, čelo si žnjo umiti in kar je še ostane, pa proč izliti v nic.

20. Na „pust“ nese žena ovirek v ustih trikrat okoli hiše, da je ne bude jemal kragulj piščet in kokoši.

21. Da odpravi človek „drgali“, mora iti v blev k živini ter se vsaki kraj vrata trikrat podrgniti po jaslih tam, koder se čeče živila.

22. Ako odstržeš mački brke, ne vidi več loviti miši.

23. Če je nastal iz vetrar vrtinec, ki dela, da pleše pero, mora se trikrat pljunuti sredi vrtince, da odide satan. Ako se je pripetilo, da je stopil človek tja bližu, dobi náhod.

24. Ako se je „ketovnik“ (provisio) sam posmaknil dol, tedaj je to znamenje, da pride kmalu novo sorodstvo.

25. Po streli zadetega človeka vodijo trikrat okoli cerkve na brani, da mu odleže (ni več v navadi).

26. Ako si bolni otrok šteje prste, tedaj je to znamenje, da umre kmalu.

27. „Mrak“ je mož, ki se prikazuje od prve „ave Marije“ do zadnje. Človeku ne stori nič za lega, ali ako je človek stopil v njegovo stopinjo, gotovo zaide. Ako hoče priti v takem slučaju zopet na pravo pot, treba da si preobije čevlje t. j. zamenja z jedne noge na drugo.

28. Ko so zaklali, neso vselej dubovnu v dar